

Gjestekommentar
- økonomiRoger
BjørnstadHilde C.
BjørnlandØystein
DørumSteinar
HoldenSteinar
JuelPer Richard
Johansen

«Made in Norway»

Midt i oljenedturen leter mange etter nye ideer til hva vi skal leve av. Før de leter, bør de spørre hva vi er gode på.

Hva er det som gjør Norge unikt relativt til andre ellers like land som Sverige og Danmark? Hva er våre viktigste eksportartikler? Hva kan vi egentlig sette stempelet «Made in Norway» på?

Jeg har ofte diskutert dette med min italienske kollega Francesco, som har jobbet åtte år i Norge.

Hva er det som gjør Italia unikt, har jeg spurt. Hvordan klarer Italia å holde på statusen som et land med kvalitetsprodusenter, tross finanskrisen eller til tider politisk kaos og korrupsjon? Hva skiller Italia fra Spania, Hellas og Portugal?

«Made in Italy», er det kontante svaret fra italieneren. Men hva betyr det?

«Made in Italy» er mer enn en merkelapp, det symboliserer Italias fremste eksportvare: design og stil. Det er som en nasjonal gave som blir gitt videre fra generasjon til generasjon. Når man ser merkelappen «Made in Italy», skal man vite at man har med kvalitet å gjøre, et eksportprodukt som er designet, produsert og pakket i Italia.

Og «Made in Italy» favner bredt: Mote, mat, møbler, og mekanikk (les: biler). Men det handler ikke bare om store merker som Ferrari, Armani eller Versace. Googler du «Made in Italy», så finner du en skog av både etablerte og nye merker. Sammenlignet med de andre landene sør i Europa skiller Italia seg ut som noe helt spesielt, ihvertfall det nordlige Italia.

Googler du «Made in Norway» kommer du til bloggen til husfliden. Misforstå meg ikke. Aurland-sko, bunad og busserull er utmerkede produkter. Ifølge bloggen er vi nemlig gode på mye annet enn fisk og olje. Vi er gode på tradisjoner.

Problemet er bare at vi ikke kan eksportere så mye av dette. Det er primært vi i Norge som kjøper bunad, samt en og annet turist som vil ha med seg noe tilbake til Minnesota. Mange av bunadene sys dessuten ikke lenger i Norge. Husfliden har fått konkurranse av butikker som får produsert deler av bunaden i India eller Kina.

Men bunad og busserull er selvfølgelig ikke våre fremste eksportartikler. Det er nettopp

Petroleumsbransjen sliter. Hva annet har vi da som er unikt? Fisk har vært nevnt. Men her har Norge kun lykkes som eksportør av råvarer, ikke som foredler, skriver artikkelforfatteren. Foto: iStock

Økonomi Hilde C. Bjørnland

råvarer som olje og gass og vannkraft, og litt fisk. Og her kommer vår særegenhet, vår gave inn: At vi ikke bare har klart å finne, men også selv klarer å utvinne råvarer som krever teknisk kompetanse på et høyt nivå.

De høye prisene på olje og gass har kanskje fortrent mye annet næringsliv, men det har også ført til at vi har utviklet en høykompetent og verdensledende leverandøring. En unik industri med store forgreninger til annen næringsvirksomhet.

Utvinning av råvarer har vært vår «Made in Norway».

Nå har prisen på olje og gass halvert seg. Der Norge var eksperter på horisontal leteboring «under havet», har amerikanerne blitt eksperter på horisontal leteboring «under bakken». Det har bidratt til overproduksjon av olje og gass og reduserte priser. Petroleumsbransjen sliter.

Hva annet har vi da som er unikt?

Fisk har vært nevnt. Men her har Norge kun lykkes som eksportør av råvarer, ikke som foredler. Det er det danskene som står for. De røker laksen og reeksporterer den til EU-landene.

Danskene har lykkes med mye annet også. De er blant annet store på eksport av akevitt. Og dansk smør fikk jeg i Asia i forrige uke. Markedsføring, tilgang til gode råvarer og konkurransevne er blitt danskens «Made in Denmark».

Nå får norsk økonomi drahjelp av den svake valutakursen. Det bidrar til lavere priser på det vi selger i utlandet, noe som kommer alle eksportører til gode, inkludert dem som ønsker å eksportere foredlet fisk eller akevitt.

Kronesvekkelsen er ikke en langvarig venn i et lite og åpent land som Norge. Kronen kan styrke seg igjen. Og ikke alle gleder seg over lav krone. Norske bedrifter importerer en stor andel varer og tjenester som er blitt dyrere når kronen svekkes. Og det er ikke bare varer og tjenester vi får fra utlandet. Vi får også tilgang på humankapital - flinke folk med høy utdanning. Det har vært viktig for utviklingen av norsk økonomi. Kronesvekkelsen fører nå til at norsk lønn har falt med 20-30 prosent, målt i utenlandsk valuta. Da er det ikke sikkert vi vinner like lett frem når vi skal rekruttere til Norge.

Fremfor å satse alt på den lave valutakursen, bør vi nå prøve å få mer ut av de ressursene vi allerede har. Gjennom å

- bidra til kostnadseffektiv utnyttelse av råvarene i havet
- støtte oppstart av nye teknologibedrifter som kan utnytte kunnskapen fra offshore

Utvinning av råvarer har vært vårt «Made in Norway»

- støtte utvinning av mer miljøvennlig energi
- legge til rette for et fleksibelt arbeidsmarked, ved for eksempel å tillate at arbeidsledige ingeniører kan jobbe som lærere i skolen, selv uten å ha studert pedagogikk.

2016 bør bli året vi får mer ut av råvarene og de høykompetente ressursene vi allerede har - mer «Made in Norway».

Hilde C. Bjørnland, professor ved Senter for anvendt makro- og petroleumsøkonomi, Handelshøyskolen BI

Mer debatt på side 30-31 →

Mer enn teknologi
Heidi Austlid og Per Morten Hoff

Pensjonering kan være bra for helsen
Astri Syse

Gammelmødige universiteter
Knut Bjørlykke

Trivsel og støy i åpne landskap
Jan Kristian Karlsen

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen **Telefon:** 22 00 10 59 **Sentralbord:** 22 00 10 00 **Epost:** debatt@dn.no **Telefaks:** 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom **Underinnlegg/replikk:** Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) **Legg ved portrettfoto.**

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.